

Nedělám to proto, že by mne omrzela život...

Název emise: Jan Palach a Jan Zajíc

Den vydání: 26. června 2019

Hodnota: „A“ (= 19 Kč ke dni vydání) č. 1035 (ČP)

Rozměr známkového obrazu: 40 x 23 mm

Výtvarný návrh: Kryštof Krejča

Druh tisku: plnobarevný OF

Papír: fl-an-OF; **Tisk:** PTC Praha

Tisková forma: 2x 50

Náklad: 500 tis.

FDC: digitální tisk

Tisk: PTC Praha; **Náklad:** 3.300

Rozmarné odpoledne.

Kolem vezou víc než Prométhea.

Oči jsou prolomená hráz.

Pláču v dešti na chodníku.

Pro všechny.

Pro těch jednadvacet let,

pro cizímí vojáky sražený květ

...

Je leden 69.

I láska bolí.

Proto pláču...

Tohle je úryvek – začátek a konec – básně, kterou student Jan Zajíc věnoval upálenému studentovi Janu Palachovi. Tomu Janu Palachovi, jehož smrt otrásla velkou částí národa a alespoň na chvíli mu vrátila naději, že vše není ještě ztraceno, že stojí za to postavit se zlu – byť ne tak tragickým způsobem. Naděje ale zhasla rychle, a tak Zajíc následoval Palachův čin a měsíc po jeho pohřbu se v průjezdu jednoho z domů na Václavském náměstí polil benzinovým čističem a zapálil. Musela to být strašná bolest, která mu zastřela orientaci, a tak se mu ani nepodařilo vyběhnout na náměstí a uhořel v domě na schodech. Pochodně číslo 2... V dopisu rodičům a sourozencům na rozloučenou napsal: „Nedělám to proto, že by mne omrzela život, ale právě proto, že si ho až příliš vážím. Svým činem vám ho snad zajistím lepší. ... Nesmíte se nikdy smířit s nespravedlností, ať už je jakákoliv. Moje smrt vás k tomu zavazuje.“

Před Palachem a Zajícem vzplály na protest proti okupaci Československa dvě jiné „pochodně“, ve Varšavě Richard Siwec (8.9.68) a v Kyjevě Vasil Makuch (5.11.68), v Budapešti se upálil Šándor Bauer (20.1.69), následovali Evžen Plocek v Děčíně (4.4.69) a Eliáš Rips v Rize (13.4.69; ten ale šťastnou náhodou přežil a nyní působí jako profesor na Hebrejské univerzitě v Jeruzalémě).

Šokující způsob této radikální formy protestu má samozřejmě velký dopad na společnost, a tak se jej snaží totalitní režimy zamlčovat, v případě Palacha se objevila konspirační teorie „studeného ohně“. Na druhé straně si řada lidí pod dojmem takového tragického činu jistě kladla otázku, zda by i oni neměli nějak projevit svůj postoj, a pokud ano, jak daleko zajít? Palach sám krátce před svou smrtí vyzval své následovníky, aby jeho čin nenapodobovali. Jan Zajíc a Evžen Plocek jej

nevyslyšeli... Od té doby uplynulo půl století, takže pamětníci ještě žijí.

Památka Pochodně číslo 1 byla u nás připomenuta před osma-dvaceti lety čtyřkorunovou známkou Sdružení pro nadaci studenta

Jana Palacha. Nyní se tedy na známku vrací, spolu s Pochodní číslo 2. Autor jejího výtvarného návrhu ji pojednal velmi jednoduše – dvě tváře vystupující z hnědé tmy, dva podpisy, v rohu nominál a na pravém okraji, oddělené od tématu, název státu. Tenhle minimalistický přístup se mi líbí a považuju ho za nevhodnější. Oba zobrazení svůj čin jistě neprovedli kvůli slávě, okamžité či posmrtné, a my (teď mluvím hlavně za sebe) na něj dnes – s výhodou či nevýhodou odstupu doby – pohlížíme do jisté míry s rozpaky. Proto by jakékoli fanličkování a heroizování těch dávných tragédií nebylo na místě, nemluvě o tom, že by mohlo zasít semínko touhy po následování v dalších citlivých a romantických statečných mladých duších.

Jednoduchá je i výzdoba obálky dne vydání – ohořelé torzo občanského průkazu Jana Palacha je symbolem samo za sebe. Do razítka autor umístil dva prosté stylizované kříže, doplněné domicilem Praha, v níž obě Pochodně vzplály... FB

FDC